

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö 4.7.2025, VN/27065/2023

Keskusrikospoliisin lausunto

1 Asia

Sisäministeriö on pyytänyt Keskusrikospoliisilta lausuntoa ehdotuksesta poliisin tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Esitys koskee poliisilain ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain säännösten muuttamista sekä Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Maahanmuuttoviraston soveltaman vastaavien lakien tai säännösten muuttamista.

Poliisilaissa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa säädettyjä tiedonsaanti- ja tietojen luovutussäännöksiä muutettaisiin siten, että ne mahdollistaisivat nykyistä paremmin poliisin tietojenvaihdon muiden viranomaisten kanssa muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Laeissa säädettäisiin poliisin oikeudesta luovuttaa tietoja salassapitosääntelyn estämättä sekä pyynnöstä että omaaloitteisesti. Poliisilaissa säädettäisiin poliisin oikeudesta luovuttaa tietoja tilanteissa, joissa se olisi tarpeen poliisille tai muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle kuuluvan tehtävän tai tärkeän yleisen tai yksityisen edun vuoksi. Tietoja voitaisiin luovuttaa viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavan yhteisön lisäksi myös yksityisille tahoille laissa säädetyin edellytyksin.

Poliisilakiin ehdotetaan lisättäväksi myös nimenomainen säännös tietojen luovuttamisesta kriittiseen infrastruktuuriin liittyville kriittisille toimijoille. Poliisilain sääntelyä tiedonsaannista yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä täsmennettäisiin muun muassa siten, että tiedonsaanti olisi mahdollista henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi sekä pidätettäväksi, vangittavaksi tai kiinniotettavaksi määrätyn etsintäkuulutetun tavoittamiseksi. Poliisilaissa säädettäisiin uutena säännöksenä poliisin mahdollisuudesta saada tietyn edellytyksin henkilön läsnäolotieto yksittäisessä tapauksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta.

2 Lausunto

2.1 Aluksi

Keskusrikospoliisi kannattaa kokonaisuutena lausuttavana olevaa esitystä poliisin tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Ehdotetut muutokset ovat erittäin tärkeitä poliisin toimintaedellytyksen turvaajia, sillä muutoksilla parannetaan tietojenvaihtoa poliisin, muiden viranomaisten ja yksityisten tahojen välillä. Nyt esitettävillä muutoksilla

puututaan poliisin tietojenvaihtoa koskeviin haasteisiin ja muutoksia voidaan pitää hyvinä sekä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisina. Esitetyillä muutoksilla parannetaan ja lisätään poliisin toimintaedellytyksiä ennalta estää, paljastaa ja selvittää rikoksia tehokkaasti. Muutoksilla on selkeitä vaikutuksia poliisin lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

2.2 Poliisin tiedonsaantioikeudet

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että poliisilaissa, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (jäljempänä poliisin henkilötietolaki) ja muussa lainsäädännössä varmistetaan poliisille oikeus saada tietoa, kun käsittelytarkoituksena on esimerkiksi rikosten ennalta estäminen, paljastaminen ja selvittäminen. Nyt lausuttavana olevat esitetyt muutokset poliisilakiin ja poliisin henkilötietolakiin ovat toivottuja parannuksia poliisin tiedonsaantioikeuksiin ja niiden kehittäminen nähdään merkityksellisenä muun muassa rikostiedustelutoiminnan edellytysten parantamisen kannalta. Keskusrikospoliisi esittää kuitenkin pohdittavaksi, tulisiko poliisin henkilötietolakiin lisätä poliisin tiedonsaantioikeuksia laajemmin eri valvontaviranomaisilta, kuten esimerkiksi verottajalta, ympäristöviranomaisilta tai Huoltovarmuuskeskukselta.

Keskusrikospoliisi pitää hyvänä poliisilain 4 luvun 3 §:n sanamuotoon tehtäviä muutoksia, joiden mukaan säännökseen lisätään rikosten paljastamista koskeva maininta ja rikosten estämistä koskeva maininta muutetaan rikosten ennalta estämiseksi. Tämän osalta Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettuun uuteen poliisilain 4 luvun 5 §:n sanamuotoon lisättäisiin rikosten paljastamisen ja selvittämisen lisäksi myös rikosten ennalta estäminen. Yleisesti poliisilain 4 luvun 5 §:ää voidaan pitää erittäin tärkeänä sen vaikuttaessa merkittävällä tavalla poliisin lakisääteisten tehtävien suorittamiseen esimerkiksi sisäisen turvallisuuden kannalta, jolloin myös rikosten ennalta estämisen merkitys korostuu. Keskusrikospoliisi nostaa esille myös sen, että poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 15 kohdassa mainitaan esitysluonnoksessa tiedonsaannin perusteena rikosten estäminen. Keskusrikospoliisi esittää myös tähän säännökseen sanamuodon rikosten estäminen muuttamista rikosten ennalta estämiseksi.

Ehdotetun poliisilain 4 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella poliisilla on oikeus pyytää tietoa käyttäjän tai tilaajan tunnistamiseksi. Esityksen sivulla 56 todetaan, että "viestintäpalvelun tarjoamisen tai muutoin viestinnän välittämisen yhteydessä käsitelty IP-osoitetieto aikaleimoiheen tai esimerkiksi muu päätelaitteen yksilöivä tieto on välitystieto, sillä tietoa käsitellään viestinnän välittämiseksi siinäkin tapauksessa, että kyse olisi varsinaista viestintätahtumaa edeltävästä palvelun alustamisesta." Keskusrikospoliisi esittää selvyiden vuoksi pohdittavaksi, tulisiko mainittu virke esityksen perusteluista poistaa, sillä kyseisen säännöksen perusteella kyse on käyttäjän tunnistamisesta.

2.3 Poliisin oikeus tietojen luovuttamiseen

Esitetyissä poliisilain ja poliisin henkilötietolain muutoksissa kehitetään poliisin oikeutta luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sekä pyynnöstä että oma-aloitteisesti, mitä voidaan pitää tärkeänä rikosten ennalta estämisen, paljastamisen ja selvittämisen

tehokkaan toteutumisen kannalta. Erityisesti oma-aloitteisen tiedonluovutuksen kehittämistä esityksessä ehdotetulla tavalla kannatetaan ja pidetään toivottuina muutoksina. Tämä edistää eri tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä ja myös muiden viranomaisten toimintaa, ja tällä on vaikutuksia suoraan esimerkiksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseen. Muutoksilla voidaan tukea myös hallinnollisen rikostorjunnan tavoitteita. Keskusrikospoliisi pitää hyvänä lisäksi sitä, että tiedonluovutus on mahdollista myös yksityisille tahoille esityksessä tarkoitetuissa tilanteissa.

Keskusrikospoliisi pitää poliisilain 7 luvun 2 §:n uutta ehdotettua 3 momenttia tietojen luovuttamisesta kriittisen infrastruktuurin liittyville kriittisille toimijoille erittäin kannatettavana muutoksena. Keskusrikospoliisi nostaa kuitenkin esille, että myös tiedonsaanti tältä osin olisi rikostorjunnan kannalta tärkeää.

2.4 Rajavartiolaitosta, Tullia ja Maahanmuuttovirastoa koskevat muutokset

Keskusrikospoliisi kannattaa esitettäviä muutoksia, koska muutokset täydentävät poliisilain ja poliisin henkilötietolain muutoksia. Muutokset parantavat viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja vaikuttavat myönteisellä tavalla viranomaisten välillä tehtävään yhteistyöhön.

Keskusrikospoliisi nostaa kuitenkin esille havainnon koskien henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 11 §:n 9 kohtaa. Lisättävää uutta kohtaa pidetään kannatettavana, mutta säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kohdassa tarkoitettua tiedonsaantioikeutta ei olisi pelkästään omaisuuteen kohdistuvissa etsintäkuulutuksissa. Tiedonvaihto olisi kuitenkin tärkeää myös sellaisessa tilanteessa, jossa Suomessa tavataan henkilö, jota koskevia tietoja tarvitaan kyseisen henkilön aiheuttaman vakavan uhan tai muiden valtion sisäiseen tai ulkoiseen turvallisuuteen kohdistuvien vakavien uhkien ennalta estämiseen. Esimerkiksi varastetuksi ilmoitettu passi saattaisi löytyä Maahanmuuttoviraston toiminnan yhteydessä, sillä henkilöllisyyden varmistaminen on oleellista maahantuloa ja oleskelua koskevissa lupa-asioissa, joten tällaisen esineen löytymisestä tulisi voida ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle oma-aloitteisesti, jotta se voisi takavarikoida asiakirjan. Muun muassa tämän vuoksi olisi tärkeää, että etsintäkuulutuksista ilmoittamista ei rajattaisi ainoastaan henkilön pidättämiseen, vangitsemiseen tai kiinniottoon.

2.5 Suhde muihin lainsäädäntöhankkeisiin tai -muutoksiin

Tällä hetkellä on käynnissä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva lainsäädäntöhanke, jossa keskiössä on valmistella säännöksiä muun muassa tiedonvaihtoon järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Keskusrikospoliisi pitää hyvänä, että tiedonvaihtoa kehitetään myös tältä osin. Lisäksi Keskusrikospoliisi nostaa esille, että tiedonvaihtoa koskevia lainsäädäntömuutoksia tulisi tarpeen mukaan yhteensovittaa huomioiden myös menettämisseuraamuksia koskevat lainsäädäntömuutokset, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön EU:n niin sanottu konfiskaatiodirektiivi (2024/1260).

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Roosa Viljanen, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 15.08.2025 klo 12:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Sisäministeriö

Keskusrikospoliisi
poliisi.fi